

**ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS TARPTAUTINIŲ REIKALŲ IR EKSPORTO
SKATINIMO SKRIAUS VEDĖJO ANTANO VENCKAUS VIZITO Į JAPONIJĄ
IR INDONEZIJOS RESPUBLIKĄ,**

Š. M. GRUODŽIO 3 – 12 D., ATASKAITA

2019-12-16 Nr. 3 PR-149

1. Delegacijos sudėtis:

Evaldas GUSTAS, Žemės ūkio viceministras

Antanas Venckus, Tarptautinių reikalų ir eksporto skatinimo skyriaus vedėjas

Mantas Staškevičius, Valstybinės maisto veterinarijos tarnybos direktoriaus pavaduotojas

Deividas Kliučinskas, LR žemės ūkio atašė Japonijoje

2. Komandiruotės trukmė: 2019 m. gruodžio 3–12 d.

3. Komandiruotės vieta:

4. Komandiruotės finansavimas: žemės ūkio ministerijos darbuotojams komandiruotės išlaidos apmokamos iš ŽŪM lėšų.

5. Komandiruotės rezultatai.

Gruodžio 4 d. Delegacija lankėsi Japonijos Žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės ministerijoje (MAFF), kur susitiko su MAFF Viceministru Shinya Fujiki, Tarptautinių santykių Departamento direktoriumi Takashi Hiranaka, Tarptautinių santykių Departamento direktoriaus pavaduotoju Hiroo Higashikawa ir Gyvūnų sveikatos Departamento direktoriaus pavaduotoja Emi Takagi. Susitikimo metu buvo aptariami dvišalių santykių gerinimo žemės ūkio, maisto saugos ir eksporto skatinimo klausimai.

LT pusė pasidžiaugė jau eilę metų gerėjančiais santykiais su Japonija, taip pat pasidžiaugta didėjančiais prekybiniais santykiais tarp abiejų šalių. LT eksportas į Japoniją kiekvienais metais didėja apie 30 %, kas nuteikia labai optimistiškai. Įsigaliojus EPA susitarimui įmonės pradeda naudotis įvairiomis lengvatomis, kurias suteikia šis susitarimas. 2019 m. LT įmonės pradėjo eksportuoti sūrį, medų, alų bei kitus išskirtinės kokybės maisto produktus iš Lietuvos. LT įmonės pirmą kartą pasinaudojo lengvatinais importo tarifais, kai buvo eksportuotas sviestas ir pieno miltai. Tikimasi, kad tarp šalių prekybiniai santykiai plėtosis toliau ir bus abipusiai naudingi Lietuvai ir Japonijai.

Taip pat susitikimo metu buvo aptarti ypač pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų regionalizavimo klausimai, kur buvo siekiama pradėti procedūras dėl paukščių gripo (Avian Influenza) regionalizavimo Lietuvoje. Šis susitarimas su MAFF, duotų ypatingos naudos paukštienos pramonei, kai pasireiškus protrūkiui šalyje, nebūtų stabdomas eksportas šalies mastu, tačiau būtų

ribojamas eksportas iš tam tikro regiono. Paukštienos eksportas į Japoniją kiekvienais metais didėja, todėl šis susitarimas garantuotų stabilų paukštienos produktų eksporto augimą.

LT pusė išreiškė palaikymą Japonijos veiksams, kuriuos Kompetetingos institucijos taiko siekiant apsaugoti vartotojus nuo Fukušimos avarijos pasklidusios radiacijos. Japonijos institucijos informavo, kad yra atlikusios virš 20.000 tyrimų maisto produktuose ir vieninteliai produktai, kuriuose randama radionuklidų liekanų yra laukinės faunos mėsa. Japonijos institucijos skiria ypatingą dėmesį eksportuojamo maisto kontrolei, todėl prašo atsižvelgti į šias pastangas ir netaikyti griežtų importo patikrinimų ir pasitikėti Japonijos atliekama kontrole. LT išreiškė paramą, kad pasitiki JP sistema ir ES darbo grupėse į tai bus atsižvelgta kai dokumentas bus teikiamas diskusijai ir balsavimui.

Japonijos pusė pateikė žodinį prašymą, kad LT palaikytų Japonijos pateiktą prašymą ES, dėl eksporto leidimų suteikimo kiaulienai ir kiaulienos produktams, nes JP siekia gauti kuo daugiau galimybių eksportuojant žemės ūkio produktus į ES, taip pat JP pusė informavo, kad siekia panaikinti eksporto ribojimus bonsai medeliams, kuriems šiuo metu taikomi ribojimai eksportui į ES.

LT pusė informavo, kad apsvarstys šiuo prašymus ir esant galimybėms juos palaikys.

Pasiūlymai:

1. Toliau tęsti dvišalį bendradarbiavimą ir skatinti prekybą tarp LT ir JP.
2. Pradėti procedūras dėl ypač pavojingų gyvūnų ligų (Avian Influenza) regionalizavimo, kad pasireiškus protrūkiui nebūtų ribojimas paukštienos eksportas šalies teritorijos mastu.
3. Įvertinus poveikį ir esant galimybei palaikyti JP prašymus dėl kiaulienos ir bonsai medelių eksporto leidimų suteikimo ES darbo grupėse.

Gruodžio 5 d. vizitas Takanashi Milk Korporacijoje (Gunma prefektūra). Vizito metu Delegacija pasitiko Generalinis direktorius Tsuyoshi (Ken) Yamazaki ir Generalinio direktoriaus pavaduotojas Kosuke (Joe) Kuwakara. Vizito metu Takanashi Milk pristatė savo įmonės veiklą, bei maisto saugos kontrolės priemones taikomas ledų gamybos įmonėje. Takanashi Milk yra 5 didžiausia pieno produktų gamintoja Japonijoje. Korporacija valdo 5 gamybos įmones ir gamina įvairiausių pieno produktus (šviežius, sausius, ledus ir k.t.). Takanashi Milk keletą kartų lankėsi LT ir pasiekė susitarimą su UAB „Vikonda“ (ledų gamybos įmone) tiekti ledus į Japoniją pagal spec. receptūrą. Bandomoji partija turėtų būti pradėta gaminti 2020 m. sausio mėn. Planuojamas užsakymų skaičius 2020 m. yra 10 jūrinių konteinerių. Takanashi Milk, toliau ieško galimybių pirkti pieno produktus ir žaliavas iš LT ir plėsti bendradarbiavimą su kitomis įmonėmis.

Pasiūlymai:

1. Toliau tęsti bendradarbiavimą su Takanashi Milk ir padėti surasti tinkamus partnerius Lietuvoje.

Gruodžio 6-7 d. vizitas Toyohashi mieste, kuriame kartu su Toyohashi Chamber of Commerce and Industry buvo surengtas verslo seminaras, kuriame dalyvavo 120 regiono maisto įmonių. Delegacija pristatė LT žemės ūkio struktūrą, taip pat pristatyti produktai, kuriuos jau galima įsigyti Japonijoje iš importuotojų ir toliau skatinti prekybą LT produktais Japonijoje.

Susitikimas su Toyohashi meru Koichi Sahara, kurio metu aptartos tolimesnės bendradarbiavimo galimybės tarp LT ir Toyohashi regiono. Kadangi Toyohashi miestas yra LT parolimpinės komandos miestas (host town), todėl norima tinkamai išnaudoti šią istorinę galimybę per kitų metų Tokijo Olimpiadą pristatyti LT ir ypač maisto produktus. LT pasiūlė Toyohashi miestui toliau intensyviai dirbti kartu ir rasti sprendimą koku būdu LT ir Toyohashi miestas gautų daugiausiai naudos per šias šventes. LT pusė pasiūlė rengti maisto produktų pristatymus, degustacinius LT maisto pietus, taip pat per miesto festivalio dienas pristatyti tradicinį maistą LT paviljone. LT pusė ieškotų finansinių resursų, kad virtuvės šefų komanda galėtų atvykti ir populiarinti LT maistą kavinėse, paviljonuose, rengiant maisto gamavimo pamokas ir k.t. Tokiu būdu, LT maistas taptų dar labiau matomas ir mėgstamas, todėl prekyba produktais dar labiau padidėtų.

Aplankytas ūkininkų kooperatinis prekybos centras, kuriame buvo pristatyta kooperacijos nauda ūkininkams. Prekybos centre veikia unikali sistema, kuria naudojami kiekvienas ūkininkas atvežęs produkciją parduoti. Produktus supakuoja pats ūkininkas, etikečių spausdinimo skaitytuvu atspausdinama etiketė, kurioje yra bar kodas, atsekamumo informacija, kaina ir gamintojo pavadinimas. Toliau šias prekes valdo Prekybos centras, kur darbuotojai nuneša juos į prekybos salę ir išdėlioja klientams. Tokiu būdu klientas gali viename prekybos centre nusipirkti įvairiausių daržovių, mėsos, žuvies, vaisių ir kitų produktų, kuriuos gamina vietos ūkininkai. Tokio tipo prekybos centrų Japonijoje yra virš 1000, kur yra parduodami to regiono produktai, tokiu būdu skatinama trumpųjų grandinių prekyba.

Pasiūlymai:

1. Toliau tęsti seminarus apie LT žemės ūkį ir skatinti Japonijos regionus importuoti LT maisto produktus.
2. Ieškoti galimybių rengti LT maisto pristatymo renginius per 2020 m. Tokijo Olimpines žaidynes.
3. Toliau aktyviai bendradarbiauti su Toyohashi savivaldybe, siekiant gauti šiame mieste lengvatinėmis sąlygomis patalpas bei apgyvendinimo paslaugas tikslu surengti Lietuvos maisto pristatymo renginius.

Gruodžio 9-11 d. vizitas Indonezijoje, kurio metu vyko dvišaliai susitikimai su Indonezijos Žemės ūkio ministerija, ES Delegatūra, Halal sertifikavimo Agentūra, LT Garbės konsulu ir dalyvavimas LT maisto produktų pristatymo renginyje 52nd WIC Annual Charity Bazar 2019.

Susitikime su Indonezijos Žemės ūkio ministerijos pareigūnais aptarti pieno ir kiaušinių produktų eksporto leidimų suteikimo klausimai. Indonezijos pareigūnai pristatė status quo dokumentų vertinimo eigoje. Šiuo metu iš 15 pateiktų įmonių dokumentai pradėti vertinti 3 įmonių. UAB „Litamilk“ dokumentai įvertinti ir laukiama kada bus pradėta organizuoti audito misija. AB „Rokiškio sūris“ ir AB „Žemaitijos pienas“ dokumentai pradėti vertinti, tačiau laukiama papildomos informacijos, todėl vertinimas bus pratęstas kai ši informacija bus gauta. Kitų įmonių dokumentai vis dar nepradėti vertinti, dėl žmogiškųjų resursų stokos ir todėl, kad LT įmonės nėra susimokėjusios privalomos įmokos už dokumentų vertinimą. Įmoką galima atlikti tik Indonezijoje iš vietinės sąskaitos, todėl tai gali sukelti sunkumų LT įmonėms. Norint atlikti įmoką importuotojas ar LT įmonės atstovas turi atvykti į Ministeriją ir gauti įmokos kodą, pagal kurį turi būti atliktas mokėjimas. Indonezijos pusė informavo, kad auditas gali būti pradėtas organizuoti kitais metais, kai susidarys tinkamas kiekis įvertintų paraiškų, todėl bus vykstama į keletą įmonių, kad sutaupyti resursus. Kiekvienais metais Indonezija atlieka 6-7 auditus šalyse.

Kiaušinių produktų įmonės „Baltic egg products“ dokumentų vertinimas jau atliktas, tačiau trūksta tinkamo Halal sertifikato.

Pasiūlymai:

1. Toliau tęsti komunikavimą su Indonezijos institucijomis ir LT gamybos įmonėmis, kad auditas įvyktų 2020 m. Pateikti Indonezijos institucijoms trūkstamą įmonių dokumentaciją.
2. Dokumentaciją Indonezijos kompetetingoms institucijoms teikti per LT Garbės konsulatą Indonezijoje.

Susitikimas ES Delegatūroje su Ambasadoriumi Vincent Piket ir Raffaele Quarto (Economic and Trade Section), kurio metu kalbėta apie ekonominę situaciją Indonezijoje, bei eksporto leidimų suteikimo niuansus. ES Delegatūra informavo, kad Indonezijoje šiuo metu svarstomas naujas teisės aktas, kuriuo siekiama sumažinti horizontalių teisės aktų, tuo siekiama mažinti biurokratinį aparatą, kuris šiuo metu yra ypatingai didelis, nes kiekviena sritis yra reglamentuota. ES Delegatūra organizuoja susitikimus su Indonezijos institucijomis ir spaudžia juos laikytis PPO taisyklių suteikiant leidimus eksportui. ES pasiryžusi derybose dėl FTA su Indonezija (SEPA) siekti įtvirtinti eksporto patvirtinimo tvarką šiame susitarime, nes šiuo metu esanti tvarka prieštarauja PPO. Mažos įmonės yra diskriminuojamos didelių įmonių atžvilgiu, dėl to, kad mažos įmonės nėra pajėgios padengti didelių mokesčių už auditą, todėl bus siekiama, kad būtų įtvirtinta ES taikoma tvarka, kur už tokius auditus moka pati šalis, siunčianti ekspertus. Taip pat dabartinėje tvarkoje numatyti mokesčiai yra neadekvačiai dideli, kai prašoma padengti 1000 eur/d. eksperto dienpinigius. PPO taisyklėse numatyta, kad šalis negali imti didesnių įmokų, nei tokių, kurios reglamentuotos šalies viduje, tokiu būdu yra išvengiama neadekvačių mokesčių. ES Delegatūra informavo, kad po daugelio metų Austrija ir Ispanija pagaliau sulaukė audito šalyse, todėl verta į tai atkreipti dėmesį ir būtų kantriems.

Kalbėta apie Halal sertifikavimo klausimus, ES Delegatūra pateikė praktinius pasiūlymus, kaip išvengti G2G susitarimo, kurio reikalauja Indonezijos Religijos ministerija. Šalys, kurios turi atstovybes Indonezijoje šiuos susitarimus sudaro ambasadų lygyje, tačiau tos kurios neturi atstovybių, turi sunkumų dėl Halal susitarimo G2G lygiu, kai religija yra atskirta nuo valdžios daugelyje ES šalių. ES Delegatūros pasiūlymas yra per Diplomatinę atstovybę Japonijoje perduoti raštą, apie Halal Control Center Lithuania, kuriame būtų parašyta bendro pobūdžio informacija t.y. įmonės registracijos informacija, kad veikla vykdoma legaliai LT valstybėje. To turėtų užtekti, pereinant į kitą procedūrų derinimo etapą. Nauja Halal tvirtinimo sistema Indonezijoje įsigaliojo nuo 2019 m. spalio mėn. ir jai suteikiamas pereinamasis laikotarpis iki 2024 m.

Pasiūlymai:

1. Toliau tęsti komunikavimą su ES Delegatūra ir gauti iš jų praktinę informaciją, kaip greičiau pasiekti eksporto leidimų LT maisto produktams, taip pat ir Halal sertifikatų.

Susitikimas Religijos ministerijoje su Ir Sukoko - Halal sertifikavimo Agentūros vadovu. Susitikimo metu aptarta Halal sertifikatų suteikimo tvarka, bei tolimesni žingsniai siekiant gauti šiuos sertifikatus LT įmonėms. Agentūros vadovas informavo, kad jiems reikalingas raštas iš LT institucijos, kuriuo pažymima, kad Halal Control Center Lithuania yra legaliai veikianti įmonė LT ir vykdo veiklą susijusią su Halal sertifikavimo. Toliau Agentūra pratęs derybas su pačia musulmonų bendruomene ir įvertinusi jų galimybes suteiks Halal sertifikavimo akreditaciją. Taip pat siūloma naudotis kitų Europoje patvirtintų Halal sertifikavimo centrų paslaugomis ir tokiu būdu eksportuoti produktus į Indoneziją. Sutarta, kad ŽŪM parengs tokį raštą ir perduos per ambasadą Tokijuje bei LT Garbės konsulatą Indonezijoje.

Pasiūlymai:

1. Parengti raštą Halal sertifikavimo Agentūros vadovui ir perduoti jį per ambasadą Japonijoje bei LT Garbės konsulatą Indonezijoje.

Susitikimas su LT Garbės konsulu Sugihono Kadarisman. Kartu su Ambasadoriumi Gediminu Varvuoliu dalyvauta konsulato iškabos atidarymo ceremonijoje, kurio metu taip pat kalbėta apie LT eksporto galimybes Indonezijoje. Garbės konsulas yra pasirengęs padėti LT įmonėms komunikuojant su Indonezijos institucijomis ir importuotojais, bei suteikiant kitą reikalingą pagalbą.

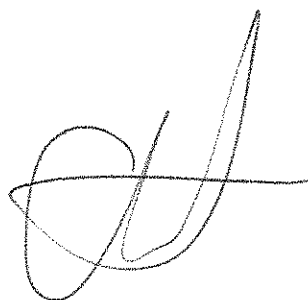
Pasiūlymai:

1. Aktyviai bendradarbiauti su LT Garbės konsulatu Indonezijoje, siekiant plėsti eksportuojamų lietuviškų maisto prekių asortimentą.
2. Informuoti LT įmones apie galimybes gauti konsultacijas per LT Garbės Konsulatą Džakartoje.

Dalyvavimas "52nd WIC Annual Charity Bazar 2019", kuriame stendą pirmą kartą padėjo įrengti ir tinkamai atstovauti LT Garbės konsulatas Indonezijoje. Renginyje dalyvavo 52 šalys su Nacionaliniais paviljonais. LT pristatė tradicinius maisto produktus, kuriuos galėjo paragauti renginio dalyviai ir svečiai. LT stendas buvo pirmą kartą įrengtas Indonezijoje ir sulaukė gausių dalyvių dėmesio. Svečiai turėjo galimybę paskanauti duonos gaminius, šokolado produktais, medaus rinkiniais, arbatomis, liofilizuotomis uogomis ir k.t. Atidarymo ceremonijoje dalyvavo Šalies pirmoji ponė, kuri aplankė LT stendą ir buvo supažindinta ir pavaišinta LT maisto produktais. Renginys vyksta kiekvienais metais ir trunka 3 dienas.

Pasiūlymai:

1. Esant galimybei toliau vystyti LT maisto populiarinimo projektus kartu su LT Garbės konsulatu.

Antanas Venckus